

בס"ד
פרשת משפטים
גיליון רפ"ה
שנה ו'
שבט תשפ"ה

בדרו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

יארצייט השמיני למרן הגאון רבי יעקב ארלשטיין זצוק"ל - דברים שהביא מרביה"ק זצוק"ל

הַכִּינָה עֲשֵׂה אֶת כָּל הַתּוֹכְנוֹת, וְגַם חֻקָּה, נִתַּן לִבְנֵי אָדָם אֶת הַשֶּׁכֶל אֵיךְ לַחְקוֹר וְאֵיךְ לְהִבִּין, הַקְּבִי"ה הוּא זֶה שִׁיְצַר אֶת הַמַּחְקָר הַזֶּה וְהוּא נִתַּן לִבְנֵי הָאָדָם אֶת הַיְכוּלֹת לְהִבִּין מִפְּסוּק זֶה לּוֹמֵד הַמְּדַרֵּשׁ: (שְׁמוֹת רַבֵּה פֶרֶשָׁה מ' אוֹת א') שְׁזו הַדֶּרֶךְ לַלְמוּד אֶת הַתּוֹרָה, שְׁצִרֵּךְ לְחַזֵּר עַל כָּל דָּבָר אַרְבַּע פְּעָמִים. כְּמוֹ הַמִּילִים בְּפֶסוּק; רֵא, וַיִּסְפְּרָה, הַכִּינָה, חֻקָּה.

וּשְׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵי וְרַבֵּי הַגְּאוֹן רַבִּי שְׁמוּאֵל רוֹזוֹבְסְקִי זְצ"ל שֶׁשָּׁמַע מִרְבוֹ לְפָרֵשׁ, אִז רֵא - פֶּעַם רֵאשׁוֹנָה שֶׁאָדָם לּוֹמֵד פֶּרֶק בְּחוּמֵשׁ אוֹ דָף גִּמְרָא, זֶה כְּמוֹ רֵאיהָ בְּלִבָּד, הוּא "רֵוֹאֵה" אֶת הַדָּף. וַיִּסְפְּרָה - פֶּעַם שְׁנִייה הוּא כָּבֵר יִכּוֹל לְסַפֵּר אֶת זֶה, אוֹלָם הוּא עֵדִיין לֹא יוֹדַע אֶת הָעוֹמֵק. הַכִּינָה - הַפֶּעַם הַשְּׁלִישִׁית זֶה הַהֲכָנָה לְלִימוּד הָאֲמִיתִי שְׁזו הַפֶּעַם הַרְבִּיעִית - חֻקָּה, עֲכָשׂוּ הוּא זוֹכֵה לַחְקוֹר וְלְהִבִּין.

וְעוֹד אָמַר ר' שְׁמוּאֵל, שֶׁעַל פִּי רַבֵּי כְּשֶׁלּוֹמְדִים פֶּעַם רֵאשׁוֹנָה גִמְרָא, מִסְתַּכְלִים מִיַּד בְּרִשְׁבִּי"א וּבְרַבֵּי עֲקִיבָא אִיגֵר, וְאַחַר כֵּךְ כְּשֶׁחֹזְרִים, לּוֹמְדִים בְּמַהֲרֵת אֶת הַגִּמְרָא בְּלִבָּד, וְאֵילוּ בְּמַדְרֵשׁ מְבוֹאֵר הַסֵּדֵר לְהִיפֵךְ, קוֹדֵם לְקְרוֹא אֶת הַגִּמְרָא פֶּעַם אַחַר פֶּעַם, וְרַק אַחַר כֵּךְ לַחְקוֹר וְלְהַתְעַמֵּק.

הַגְּאוֹן ר' חַיִּים קֵינִיבְסְקִי לִמַּד כֵּךְ, כְּשֶׁהִיָּה בַחֹר. רֵאיתִי אוֹתוֹ בִּישִׁיבָה, כְּשֶׁלְּמַדוֹ מִסַּכַּת קְדוֹשִׁין וְכוּלָם אַחֲזוּ בְּדָף ו' הוּא כָּבֵר אַחֲזוּ בְּסוּף הַמִּסַּכַּת, וְשׁוֹב חָזַר וְחָזַר וְכָל פֶּעַם הַתְּבוּנָן יוֹתֵר.

מְכוֹנַת כְּבִיסָה שֶׁהַתְּקַלְקְלָה

בְּכָל זֹאת, אִף אַחֲרֵי כָּל הָאֲסוּנוֹת הָאֵלוּ, לֹא חָטָא אִיּוֹב וְנִשְׁאַר בְּצַדְקָתוֹ, וְלֹא נִתַּן תְּפִלָּה לְאַלְקִים - דְּבָרִים תְּפִלִּים שֶׁאֵין בָּהֶם טַעַם וְאֵינֶם נְכוּנִים, זֹאת אוֹמֵרֵת דְּבָרֵי כְפִירָה. וְהֵנָּה הַפְּסִיד הַשְּׁטָן בְּיוֹכּוֹחַ, שֶׁטָּעַן שֶׁאֵם ה' יִפְגַּע בְּאִיּוֹב יִפְסִיק לְהִיּוֹת צַדִּיק, וְאֵילוּ אִיּוֹב נִשְׁאַר בְּצַדְקָתוֹ.

יֵשׁ בְּפֶרֶק זֶה לִימוּד גְּדוֹל עֲבוּרָנוּ, אֲנוּ רְגִילִים לְשִׁמוּעַ אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים וּמִתְלוֹנְנִים, בֹּא אֵלֵי אָדָם וְהַתְּלוֹן: מַדּוּעַ מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה שְׁלִי הַתְּקַלְקְלָה, וְתִקְנֵתִי וְשׁוֹב הַתְּקַלְקְלָה, מֵה' ה' רוּצָה מִמֶּנִּי? אֲנִי אָדָם טוֹב, לֹא עֲשִׂיתִי כָּל רַע וְכוּ'.

וְאֵילוּ אִיּוֹב שֶׁסָּבַל הַרְבֵּה יוֹתֵר, דְּבָרִים שֶׁקָּשָׁה לְתַאֵר, וּבְכָל זֹאת לֹא דִבֵּר מִלְּהָ נֹגַד הַקְּבִי"ה, וְרַק הַצַּדִּיק אֶת הַדִּין. סוּף הַסִּיפּוֹר עִם מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה הִיָּה, שֶׁקָּנָה מְכוֹנָה חֲדָשָׁה וְגַם הִיָּה הַתְּחִלָּה לְעִשׂוֹת בְּעִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ, אוֹלֵי תִקְנֵה מְכוֹנָה מְסוּג חֹזֵק וְטוֹב, וְאָמַר לִי שֶׁקָּנָה פִּירְמָה מְצוּיָנָה. אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כֵּן - לָךְ לִר' חַיִּים קֵינִיבְסְקִי שְׁלִיט"א.

כְּשֶׁבֵּא לִר' חַיִּים, שֶׁאֵלוּ ר' חַיִּים; הֵאֵם אֶשְׁתַּךְ מְכַבֶּסֶת בַּחֹל הַמוּעֵד? אָמַר הָאִישׁ - כֵּן. אָמַר לוֹ ר' חַיִּים, אִם כֵּן מֵה רְצוֹנְךָ מֵהַמְּכוֹנָה, הִיָּה לֹא רוּצָה לְעַבּוֹד בַּחֹל הַמוּעֵד, קָבַל עַל עַצְמְךָ שִׁיּוֹתֵר לֹא תִכְבֵּס בַּחֹל הַמוּעֵד וְהַמְּכוֹנָה תִּעְבּוֹד, וּמֵאִז הַמְּכוֹנָה עוֹבְדָת בְּלִי בְּעִיּוֹת.

[בְּעֵקֶב הַכְּתוּבִים]

כָּבֵר הַרְחַבְנוּ בְּשָׁנִים עֲבָרוּ עַל הַקֶּשֶׁר וְהַכְּבוֹד הַגְּדוֹל שֶׁשָּׁרַר בֵּינוֹ לְרַבִּיהֶ"ק מֶרֶן זְצוּק"ל. וְלַעֲיִן נִבְיָא דְּבָרִים שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם רַבִּיהֶ"ק בְּהַלְכָה וְעוֹבְדוֹת הוֹד וְלִקְחֵי מוֹסֵר שְׁלִימָד מֵהַעוֹבְדוֹת, מִסְפָּרֵיו וְסָפָרִים שִׁיְצָאוּ לְאוֹר עֵינֵי תַלְמִידָיו:

תּוֹרָה שְׁלִמְדָתִי בֶּאֱף - הַגְּרַ"י זְצוּק"ל מְבַאֵר דְּבָרֵי רַבִּיהֶ"ק בְּסִפְרוֹ טַעְמָא דְקָרָא - וְכָתַב זֹאת לְמִרוֹת יִסּוּרֵי הָעַצּוּמִים, מִתּוֹךְ בֵּית הַחוּלִים שִׁבְּא כְּשֶׁהִיָּה בְּמַצַּב רְפוּאֵי קֶשֶׁה.

מוֹצֵשׁ"ק פְּקוּדֵי עֵי"ו

הַכּוֹתֵב הַמְּדוּכָא בִּיִסּוּרָיו, יַעֲקֹב בְּהַגְרַצִּי וְיִתֵּן אֶת הַשּׁוֹלְחַן (פֶּרֶק ח' כ"ב).

בְּסִי טַעְמָא דְקָרָא שֶׁל הַגְּרִישִׁיחֶ"ק שְׁלִיט"א עִמַּד עַל כֵּךְ מֵה טַעַם שֶׁהַקְּדִים הַשְּׁלַחַן לְמִנּוּרָה, וְתִירֵץ מִצַּד הַלְכָה כָּל פְּנִיּוֹת שֶׁאֵתָּה לֹא יֵהִי אֲלֵא דֶרֶךְ יִמִּין, וְכוּוֹנְתוֹ פְּשוּטָה, שֶׁהִרִי מִשֶּׁה מְכַנִּיס וּפְנִיּוֹ לְמַעַרְב לְהִיכַל, אִי"כ מִמִּילָא צִפּוֹן הִיָּה יִמִּין שְׁלוֹ.

וְלִבְאֵר יוֹתֵר נוֹסִיף דֵּהָא מִשֶּׁה עֲשֵׂה לְפִי הַצּוּוֵי דְלַעִיל בְּפֶרֶשָׁה, שׁוֹלְחַן קוֹדֵם, אֲלֵא הַהִסְבֵּר שֶׁל הַגְּאוֹן הוּא עַל הַטַּעַם שֶׁל הַצּוּוֵי גּוֹפֵא. [כְּתִי"ק]

הַגְּהַת סֵת"ם בְּשַׁבָּת וְאִי מְזוּזָה הִי מוֹקְצָה

שֶׁאֵלָה, מְזוּזָה שִׁישׁ בַּה סַפֵּק אִם כְּשֶׁרָה, מֵה לְהֵרָאוֹת לְחַכֵּם בְּשַׁבָּת, כְּדִי לְפִסּוּק הַדִּין. וְהֵנָּה אָדָם שֶׁהוּא בַעַל מְגִיָּה שְׁעוֹסֵק בּוֹה לְצוּרֵךְ פֶּרְנִסָּה, נִר' פְּשוּט שֶׁאֲסוּר לוֹ לְהִגִּיָּה בְּשַׁבָּת, א' דְּלַפְעָמִים יֵשׁ צוּרֵךְ לְתַקֵּן מִשְׁהוֹ, וְהוּא מְכִין זֹאת בְּשַׁבָּת, וְאִף דְּמְזוּזָה דְּבַר מְצוּהָ הוּא, מִ"מ הוּא לְצוּרֵךְ פֶּרְנִסָּה עוֹשֶׂה. וְשְׁנִית, יֵשׁ מְקוֹם לְגַזֵּר שֶׁמֵּא יִכְתוּב אוֹ יִמְחוּק, (דֹּאף שֶׁמְזוּזָה בְּעֵי כְּסִדְרָן, יֵשׁ תִּיקוּנִים שֶׁאֵין בָּהֶם מִשׁוּם פְּסוּל דְּשֶׁלֵּא כְּסִדְרָן).

וּמַעֲשֵׂה בְּהַגְרָא"ז מְלַצֵּר זְצ"ל שֶׁהֵרָאוּהוּ בַחֲלוּם שֶׁהוּא כּוֹתֵב בְּשַׁבָּת, וְתַפְעַם רוּחוֹ, עַד שֶׁהִבִּין שֶׁרְמָזוּ לוֹ, עַל שֶׁהִיָּה לּוֹמֵד בַּחֲדוּשֵׁי רַמְבַּי"ן בְּשַׁבָּת, וּבֵאוּתָה עַת הִיָּה עוֹסֵק בְּהַגְּהַת"ה וְתִיקוּן טַעּוּיּוֹת הַדְּפּוּס (כִּידוּעַ שֶׁהוֹדְפְּסוֹ עִם הַגְּהוּתִיו), וְנִמְצָא מְכִין בְּשַׁבָּת מֵה לְכַתּוּב בַּחֹל.

אֵךְ לְהֵרָאוֹת לְחַכֵּם, יֵשׁ לְדוֹן, א' הֵאֵם הַמְּזוּזָה דִינָה כְּמוֹקְצָה, ב' אִם רִשְׁאֵי הַחַכֵּם לְהַסְתַּכֵּל וְלִידַע. וְלַעֲנִין הַשֶּׁאֵלָה הַב' מִסְתַּבֵּר דְּשִׁרֵי דְהוֹרָאֵת אִיִּסוּר וְהִיתֵר בְּעַלְמָא הִיָּה, וְלַעֲנִין מוֹקְצָה דַּעַת הַרְשִׁ"ז אוֹיְרֵבֵךְ, וְהַרְ"ח קֵינִיבְסְקִי לְהַתִּיר דּוּמִיָּא דְּטַלְטוּל גִּט אִשָּׁה, אֵךְ אַחֵי מוֹהֲרִי"ג שְׁלִיט"א נוֹטָה מִן הַסְּבֵרָא לְאִסוּר, דְּעוֹמְדָת לְקִבְעוּתָא, וְדַמִּיָּא לְסַחֲרוֹת.

דֶּרֶךְ הַלִּימוּד שֶׁל רַבִּינוּ כָּבֵר בְּהִיּוֹתוֹ בַּחֹר

אֵז בְּבִרְיַאת הָעוֹלָם כְּשֶׁעֲשֵׂה הַקְּבִי"ה אֶת כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ, הָרוּחַ וְהַגֶּשֶׁם וְכָל פְּלֵאֵי הַטַּבַּע, רְצָה אֶת הַחֲכָמָה הַזֹּאת אֶת הַתּוֹרָה, וְיִסְפְּרָה מְלִשׁוֹן סִפֵּר, שְׁכַתְּבָה עַל סִפֵּר.

חמש רבנים שיוזעים לפסוק בדיני ממונות

שמעתי מהגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א, שהחזו"א אמר על חמשה רבנים בארץ שהם יודעים לפסוק בדיני ממונות.

הסיפור היה עם ר' יצחק שוארץ ז"ל שהיה בעה"ב תורני שהכיר את החזו"א עוד מקוסובה (היה לו קיוסק בכיכר ברטנורא, והוא היה אחיו של ר' אברהם שוארץ זצ"ל שהיה משגיח בישיבת אור ישראל בפ"ת).

היה לו דין ודברים עם מישהו בענייני ממונות, ושניהם הגיעו לחזו"א ואמרו לו שאין להם שום נגיעות, הם רק רוצים לדעת מהו באמת הדין תורה (ולא פשרה) ולקיים אותו, ושהחזו"א יפסוק להם. אבל החזו"א סרב, ואז ר' יצחק שוארץ ז"ל שאל: "ואם יש שני יהודים שרוצים לדעת מה ההלכה בדיני ממונות למי הם יפנו?" ...

החזו"א חשב כמה רגעים, ואמר: "אני מכיר חמשה רבנים בארץ שיוזעים לפסוק בדיני ממונות", ור' חיים קניבסקי שליט"א שסיפר את זה אמר שהוא זוכר רק שלושה שמות שהוא אמר: ר' יצחק מאיר בן מנחם זצ"ל (מפ"ת), ר' אליהו משקובסקי זצ"ל, והאבא שלי זצ"ל. זה נס שהוא לא זוכר מי השניים האחרים, כי היו אז עוד הרבה רבנים בארץ, וככה אפשר להגיד על כל אחד שהוא מהשניים האחרים ...

זה היה עוד לפני שהרב מטשבין זצ"ל הגיע לארץ. ידוע שהחזו"א מאוד העריך אותו, הם נפגשו בהלוייה של ר' משה בלוי זצ"ל. החזו"א הלך הרבה זמן בהלוויה, והוא ראה שם מישהו שנראה לו אדם גדול, ושאל מי זה, אז אמרו לו שזהו הטשבינר רב .. החזו"א כנראה הבחין לפי איך שהוא הולך שהוא אדם גדול. זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

שינוי מקום די בצביעת כל הדירה

שמעתי סיפור שהיה לא מזמן עם ר' חיים קניבסקי שליט"א, שאדם אחד היה עצוב שלא הולך לו בפרנסה, ור' חיים יעץ לו שיעבור דירה.

הוא אמר שזה מאוד קשה לו, אז הוא אמר לו שיצבע את כל הדירה מחדש ואז זה כמו דירה חדשה, כי הישנה מכוסה ... [שיחת בין השמשות]

מופת מבהיל – ראו את השמות וידעו את מצבה הנפשי של אם הנערה

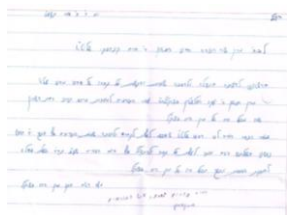
עוד מעשה שמענו מת"ח אחד שבתו הגיעה לפרקה, והוצע לה שידוך עם בחור אחד כליל המעלות, ורבים מקרוביה דחפו

לשידוך זה מתוך היכרות עם הבחור, והלך אביה כהרגלו להתייעץ עם רבינו, ומסר לו שמות המיועדים. אמר לו רבינו אל תקח את זה יהיה שידוך אחר בשבילה.

לאחר תקופה שוב לחצו עליו שילך לרבינו וישאל אותו על כך, ושוב הציג את השמות ורבינו אמר שזה לא מתאים. לאחר תקופה שהנערה עדיין ציפתה לזיווגה, ואף אחד לא מבין למה לא לקחת את השידוך המוצלח הזה, רבו עליו בני ביתו שילך שוב לרבינו עם השמות, ואולי יקבל תשובה שונה, ושוב בא לרבינו והראה לו את השמות, ורבינו ענה לו הלא כבר אמרתי לך שזה לא מתאים.

אמר הוא לרבינו, אבל לוחצים עלי שאקח את השידוך הזה. אמר לו רבינו אם רבי חיים קניבסקי יסכים לזה אז גם אני מסכים. והלך האב לרבי חיים קניבסקי והראה לו את השמות, ומיד הגיב הגר"ח, למה לקחת בחור שאמא שלו משוגעת? ואכן לאחר בירור התברר שכך הוא. והלך אותו אדם וסיפר זאת לרבינו ושאלו האם זוהי הסיבה שהוא פסל את השידוך, ונענע לו בראשו. [הוסף יעקב]

נסיים בשו"ת שנשאל רבינו בתוך השלושים לסילוקו של מרן הגר"י אדלשטיין זצוק"ל מהגר"מ ראם חתן רבי יעקב, בתו"ד מוזכר הוראת רבינו שאפשר לעלות לציונו אף בתוך י"ב חודש

יום ה' ד' אדר תשע"ז

לכב' מרן שר התורה רבינו הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א ברצוננו להעביר בתפילה ולהזכיר שמות ובקשות על קברו של אבינו מורינו עט"ר מרן הגאון ר' יעקב אדלשטיין זצוקלה"ה עבור התורמים למוסדות מרכז תורני רמת השרון שהיו מפעל חייו של מרן הרב זצוק"ל

ומאחר וכבר הורה לנו רבינו שליט"א שאפשר לעלות לקברו ולהזכיר שמות התורמים אף בתוך י"ב חודש נפשינו בשאלתנו האם מותר לעלות על קברו ולהתפלל אף ביום הפורים שע"ז תהיה תועלת גדולה להחזקת המוסדות והמשך מפעל חייו של מרן הרב זצוק"ל. משה ראם חתן מרן הרב זצוק"ל

והשיב רבינו:

בערב פורים וברכה לכל התורמים חיים קניבסקי

המכשולות בהתרמות ביום הפורים ע"י תלמידי ישיבות קטנות

וישהו בחיק משפחותיהם ביום פורים הנשגב.

ה. כתוצאה מהתנהגותם של הבחורים ששונים, נגרם פעמים רבות חילול השם נורא ואיום.

הוסיף ושאלני ראש הישיבה הנ"ל, שמכיוון שהסכומים המצטברים מפעילות הבחורים בפורים גבוהים למדי, הוא אינו חושב ש"מותר" לו להורות לבטל את גיוס הכספים הזה שנצרך עד למאד לישיבה, ונכלל בגדר ההשתדלות הנעשית פעם בשנה למטרה זו.

והשבתי לו שאם יפעל לבטל את המכשלה הזו, בטוחני שיישעו לשיבתו מן השמים ויצליח לגייס כפליים בדרכים אחרות, כי אין חפץ ה' בכספים ללימוד תורה, הבאים ע"י הצבת מכשולות ברורים כמבואר.

הראתי את הדברים למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל (אדר א' התשע"ט), ושאלתיו האם מסכים למה שכתבת?

ואמר לי: כן, זה נכון.

[שי"ח מן השמיים]

מצוי מאד שבישיבות קטנות שולחים את התלמידים ביום הפורים ללכת מדלת לדלת ולנסות להתרים עבור הישיבה. הנה נשאלתי מראש ישיבה קטנה שבישיבתו נוהגים כן, האם אריך למיעבד הכי, והשבתי שלפענ"ד לא טוב נוהגים בזה ומכמה טעמים.

א. הבחורים הצעירים (בני 14-16) שותים יין בהרבה מהבתים שהם נכנסים אליהם ולפעמים שותים גם בדרכם ברחובות, והסכנה והמכשולות בזה ידועים וברורים.

ב. רבים מהנערים אינם מעוניינים לשתות, אך מתפתים לשתות מפאת הלחץ מהחברים סביבם הדוחקים בהם לעשות כן.

ג. אינו כדאי ונכון להפקיד ביד הנערים כספים (שלעתים מגיעים לסכומים מכובדים), ובמיוחד כשחלקם שתויים לשליש או למחצה (או כליל).

ד. מלבד הסכנות העצומות (בגוף ובנפש) הכרוכות בשוטטות ברחובות ובשווקים, כדאי ועדיף בהרבה שהבחורים יחגגו

י"ל ע"י מכון "דרך אמונה" בקול ובכתב - קו דרך אמונה: 0799-211-666 לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com

הגיליון מובא מידי שבוע במסגרת חוברת אוצר הפרשה, גליונות מרביתנו זצוק"ל ושליט"א ניתן לקבלו במייל - a169258235@gmail.com

נא טלו שותפות בזיכוי הרבים - לתרומות והנצחות לזכות ולע"נ ניתן לפנות למייל אוצר הפרשה, וכן במספר - 055-760-0055